

Nr 16

*Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner
angående förlustutjämnning, progressionsutjämnning och
allmän öppen resultatutjämnning vid taxering för inkomst.*

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I:34 av herr *Ebbe Ohlsson m.fl.* och II:46 av herr *Nilsson* i Svalöv *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte

1) antaga följande

Förslag

till

**förordning angående ändring av 2, 8 och 9 §§ förordningen den 8 april 1960
(nr 63) om rätt till förlustutjämnning vid taxering för inkomst**

Härigenom förordnas, att 2, 8 och 9 §§ förordningen den 8 april 1960 (nr 63) om rätt till förlustutjämnning vid taxering för inkomst skola erhålla följande ändrade lydelse.

2 §.

Med förlust — — — samma år.

Till förlustavdrag berättigar endast sådan förlust, som hänför sig till beskattningsår, för vilket skattskyldig varit jämlikt 22 § 1 mom. första stycket vid 1) taxeringsförordningen skyldig avlämna självdeklaration till ledning för sin taxering för inkomst eller varunder skattskyldigs bruttointäkter av en eller flera förvärvskällor uppgått till sådant belopp att han jämlikt bestämmelserna vid 2) eller 3) nämnda stycke varit skyldig avlämna deklaration som nyss sagts, eller till något av de två närmast därpå följande beskattningsåren. Vid bedömande av fråga om rätt till förlustavdrag föreligger skall beträffande äkta makar och oskift dödsbo tillika iakttagas vad i tredje och sjätte styckena sagda moment stadgas. För rätt till förlustavdrag erfordras härutöver att deklarationsskyldigheten för förluståret fullgjorts under vederbörligt taxeringsår.

Rätten till — — — minst 1 000 kronor.

(Se vidare anvisningarna.)

8 §.

Om aktierna i aktiebolag eller andelarna i ekonomisk förening vid ingången av förluståret eller utgången av det beskattningsår, för vilket taxering skall ske, till huvudsaklig del ägdes eller på därmed jämförligt sätt — direkt eller genom förmedling av juridisk person — innehades av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer, må vid sagda taxering förlustavdrag ej medgivas med mindre samtliga eller så gott som samtliga aktier eller andelar vid nämnda båda tillfällen ägdes eller på angivet sätt innehades av samma fysiska person eller personer samt under förutsättning tillika, då fråga är om två eller flera aktie- eller andelsägare, att envar av dessa ägde eller innehade ungefärligen lika stor andel i aktie- eller andelskapitalet vid det ena som vid det andra tillfället. Hinder för förlustavdrag möter dock ej, där skiljaktighet i ägareförhållandena betingas av att aktierna eller andelarna genom arv, testamente eller bodelning övergått å annan fysisk person eller andra fysiska personer eller av att på nämnt sätt förvärvade aktier överlåtits å sådan fysisk person eller sådana fysiska personer som sedan beskattningsårets ingång innehåft aktier i företaget.

9 §.

Har bolag (dotterbolag) genom fusion enligt 174 § 1 mom. lagen den 14 september 1944 om aktiebolag upplösts och uppgått i annat bolag (moderbolag), äger moderbolaget samma rätt till förlustavdrag, som — om fusionen ej skett — tillkommit dotterbolaget. Därest aktierna i moderbolaget vid utgången av beskattningsåret eller aktierna i dotterbolaget vid ingången av förluståret till huvudsaklig del ägdes eller på därmed jämförligt sätt innehades — direkt eller genom förmedling av juridisk person — av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer, skall vad nyss sagts angående moderbolagets rätt att utnyttja dotterbolags förlustavdrag gälla endast därest moderbolaget jämväl vid sistnämnda tidpunkt ägde mer än nio tiondelar av aktiekapitalet i dotterbolaget. Ägdes eller innehades på sätt nyss sagts aktierna i moderbolaget vid utgången av beskattningsåret av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer, skall såsom förutsättning för förlustavdragets utnyttjande jämväl gälla, att denna person eller dessa personer ägde eller innehade samtliga eller så gott som samtliga aktier i moderbolaget jämväl vid ingången av dotterbolagets ifrågavarande förlustår. Är i fall, som sist sagts, fråga om två eller flera aktieägare, kräves ytterligare att envar av dessa ägde eller innehade ungefärligen lika stor andel i aktiekapitalet vid det ena som vid det andra av sistnämnda båda tillfällen. Hinder för förlustavdragets utnyttjande möter dock ej, där skiljaktighet i ägareförhållandena betingats av att aktierna genom arv, testamente eller bodelning övergått å annan fysisk person eller andra fysiska personer eller av

att på nämnt sätt förvärvade aktier överlätits å sådan fysisk person eller sådana fysiska personer som sedan beskattningsårets ingång innehaft aktier i företaget.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1962, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1962 års taxering samt eftertaxering för år 1962 eller tidigare år.

2) antaga följande

Förslag

till

förordning om rätt till utjämning i vissa fall av statlig inkomstskatt i samband med inkomststegring eller inkomstminskning.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Fysisk person, oskift dödsbo eller familjestiftelse må, under de förutsättningar och på det sätt nedan i denna förordning sägs, erhålla utjämning av statlig inkomstskatt i samband med inkomststegring eller inkomstminskning.

2 §.

Uppgår den till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomsten för i 1 § omförd skattskyldig till belopp, som med minst 10 000 kronor överstiger den skattskyldiges motsvarande inkomst under det nästföregående beskattningsåret (jämförelseåret), skall utjämningen av skatten verkställas sålunda att den skatt, som den skattskyldige har att jämlikt förordningen om statlig inkomstskatt erlägga, nedsättes till sådant belopp, att den sammanlagda statliga inkomstskatten för det ifrågavarande beskattningsåret och för jämförelseåret blir lika stor som summan av den skatt, som han haft att erlägga för nämnda båda år, därest den sammanlagda beskattningsbara inkomsten för dessa år med lika delar belöpt på vardera av åren.

Vid tillämpningen av bestämmelsen i första stycket skall beräkning av skatt ske efter det procenttal av grundbeloppen för statlig inkomstskatt, som jämlikt 12 § förordningen om statlig inkomstskatt skall tillämpas för slutlig skatt på grund av taxeringen för beskattningsåret.

(Se vidare anvisningarna.)

3 §.

Finnes vid jämförelse som i 2 § sägs mellan de beskattningsbara inkomsterna merinkomsten eller inkomstminskningen uppgå till lägre belopp än 10 000 kronor, skall den statliga inkomstskatten för beskattningsåret eller för jämförelseåret likväl icke utgå med högre belopp, än som skolat beräknas, därest merinkomsten eller inkomstminskningen uppgått till 10 000 kronor.

4 §.

Oaktat vad i 2 och 3 §§ stadgas, må dock skatteutjämning, som där sägs, ej ske med mindre denna föranleder att skatten beräknas till ett minst 50 kronor lägre belopp än enligt förordningen om statlig inkomstskatt.

5 §.

I fråga om äkta makar, vilka för beskattningsåret icke taxerats såsom av varandra oberoende skattskyldiga, gäller att frågan, huruvida i 2 § angiven lägsta merinkomst eller inkomstminskning föreligger, skall bedömas på grundval av sammanlagda beloppet av makarnas beskattningsbara inkomster enligt taxeringarna för nämnda år och för jämförelseåret. Jämväl vid tillämpning av 3 § gäller, att hänsyn skall tagas till sammanlagda beloppen av statlig inkomstskatt, som belöper på makarna vid skatteberäkning enligt i 2 § angiven grund. Den efter utjämningen reducerade skatten fördelas å makarna efter förhållandet mellan deras beskattningsbara inkomster enligt taxeringen för beskattningsåret.

Hava makarna samt taxerats vid taxeringen för jämförelseåret men icke för beskattningsåret, skola förutsättningarna för skatteutjämning jämlikt 2 och 3 §§ bedömas för vardera maken för sig.

(Se vidare anvisningarna.)

6 §.

Har skattskyldig avlidit under beskattningsåret, skall med avseende å rätt till skatteutjämning, som i denna förordning avses, oskift dödsbo efter honom äga samma rätt, som eljest skulle hava tillkommit den skattskyldige. Var den skattskyldige under beskattningsåret gift och skola dödsboet och den efterlevande maken jämlikt gällande bestämmelser samtaxeras, skall vad i 5 § sägs äga motsvarande tillämpning.

7 §.

Ingår i den beskattningsbara inkomsten enligt taxeringen för beskattningsåret ackumulerad inkomst och har av den skattskyldige framställt yrkande om tillämpning av förordningen angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst vunnit bifall, må skatteutjämning

enligt förevarande förordning ej medgivas för skatt, som i anledning av samma taxering påföres. Var den skattskyldige gift och skall andra maken med honom samtaxeras för inkomst under beskattningsåret, äger i fall som nyss sagts ej heller den maken erhålla skatteutjämning.

Därest i den beskattningsbara inkomsten enligt taxeringen för jämförelseåret ingått ackumulerad inkomst och om i anledning därav särskild skatteberäkning skett enligt förordningen angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst, skall vid den nu ifrågavarande skatteutjämningen så anses som om den beskattningsbara inkomsten uppgått till det belopp, vilket legat till grund för skatteberäkningen enligt nämnda förordning, respektive som om skatten beräknats å sistnämnda belopp enligt förordningen om statlig inkomstskatt.

(Se vidare anvisningarna.)

8 §.

Rätt till skatteutjämning enligt denna förordning föreligger endast för sådan i 1 § omnämnd skattskyldig, som på grund av vad i 22 § 1 mom. 1) — 3) taxeringsförordningen sägs varit skyldig att utan anmaning avlämna självdeklaration till ledning för sin taxering för inkomst under jämförelseåret eller något av de två närmast föregående beskattningsåren, därvid vad i tredje och sjätte styckena sagda moment stadgas angående äkta makar och oskift dödsbo skall äga motsvarande tillämpning. Tillika skall gälla att deklARATIONSSKYLDIGHETEN fullgjorts under iakttagande av de härför i taxeringsförordningen lämnade föreskrifterna.

Oaktat vad i föregående stycke sägs, må skatteutjämning åtnjutas av äkta make, därest beträffande den andra maken ovan angivna förutsättningar äro för handen; jämför 5 §.

9 §.

Skattskyldig, som önskar erhålla skatteutjämning enligt denna förordning, har att därom göra ansökan hos prövningsnämnden i det län, där den skattskyldige skall taxeras till statlig inkomstskatt för inkomsten under beskattningsåret.

Ansökningen ingives eller insändes till prövningsnämndens kansli och skall, med undantag för fall varom i 13 § sägs, vara till kansliet inkommen före utgången av april månad året efter taxeringsåret.

10 §.

Bifalles ansökning, varom i 9 § förmäles, skall länsstyrelsen — därest beslutet icke kan iakttagas vid påföringen av slutlig skatt enligt taxeringen, varom fråga är — meddela förordnande om avkortning eller, där restitu-

tion skall ske, tillstålla den skattskyldige honom tillkommande belopp över postgiro.

Å restituerat belopp utgår icke ränta.

11 §.

Kan ansökning om skatteutjämning enligt denna förordning icke av prövningsnämnd upptagas till avgörande, emedan den skattskyldiges taxering för jämförelseåret icke vunnit laga kraft, skall prövningsnämnden genom särskilt beslut förklara ansökningen vilande. Det ankommer därefter på den skattskyldige att, sedan ifrågavarande taxering vunnit laga kraft, till prövningsnämnden inkomma med framställning om ansökningens uppbyggande till förnyad behandling. Sådan framställning skall göras inom ett år från det slutligt beslut eller utslag meddelades i taxeringsfrågan.

12 §.

Har skatteutjämning enligt denna förordning skett, men ändras den beskattningsbara inkomst, varå den utjämnade skatten beräknats, genom beslut av prövningsnämnd eller utslag av kammarrätten eller Kungl. Maj:t eller åsättes den skattskyldige genom sådant beslut eller utslag eftertaxering till statlig inkomstskatt så att grunderna för skatteutjämningen eller förutsättningarna för rätten att komma i åtnjutande därav ändras, skall prövningsnämnden vidtaga den ändring av skatteutjämningen, vartill förhållandena kunna föranleda.

13 §.

Föreligga förutsättningar för skatteutjämning enligt denna förordning först efter meddelandet av sådant beslut av prövningsnämnd eller utslag av kammarrätten eller Kungl. Maj:t, som i 12 § sägs, eller har den beräknade merinkomsten eller inkomstminskningen ökat till följd av sådant beslut eller utslag, äger den skattskyldige inkomma med ansökning enligt 9 § inom ett år från det ifrågavarande beslut eller utslag meddelades.

Äger skattskyldig enligt 9 § taxeringsförordningen i särskild ordning anföra besvär hos prövningsnämnd, må han tillika inom där angiven tid inkomma med ansökning enligt 9 §.

14 §.

Beträffande underrättelse om beslut av prövningsnämnd enligt denna förordning ävensom beträffande rätt att föra talan över dylikt beslut skola de i taxeringsförordningen givna bestämmelserna i fråga om taxering för inkomst äga motsvarande tillämpning; dock att besvär över prövningsnämnds beslut att förklara ansökningen vilande enligt 11 § icke må föras.

15 §.

Konungen äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter.

Anvisningar

till 2 §

Till ledning för skatteberäkningen anföres följande *exempel*:

Beskattningsbar inkomst för jämförelseåret	10 000 kronor
Beskattningsbar inkomst för beskattningsåret	20 100 »
	<hr/>
Sammanlagd beskattningsbar inkomst	30 100 kronor

Efter utjämning fördelad beskattningsbar inkomst (delbeloppen avjämnas till närmaste hundratal kronor så att summan av delbeloppen motsvarar den sammanlagda beskattningsbara inkomsten):

för jämförelseåret	15 000 kronor
för beskattningsåret	15 100 »
	<hr/>
	30 100 kronor

Skatt å fördelad inkomst enligt grunderna vid taxeringen för det beskattningsår varunder merinkomst uppkommit antages utgöra:

å 15 000 kronor	2 310 kronor
å 15 100 kronor	2 337 »
	<hr/>
	4 647 kronor

Avgår skatt å 10 000 kronor enligt samma grunder	1 100 »
	<hr/>
Skatt att erlägga enligt taxering för beskattningsåret	3 547 kronor

Det anmärkes, att — för att skatteutjämning enligt denna förordning för den i exemplet avsedde skattskyldige må äga rum jämväl vid taxering för nästföljande år — den beskattningsbara inkomsten enligt sistnämnda års taxering skall uppgå till lägst 30 100 kronor, dvs. med minst 10 000 kronor överstiga den tidigare beskattningsbara inkomsten, 20 100 kronor.

till 5 §.

1. Av 5 § första stycket framgår, att beträffande äkta makar som för beskattningsåret samtaxerats prövning av förutsättningarna för skatteutjämning skall — oberoende av om makarna samtaxerats för jämförelse-

året eller ej — ske sålunda att makarnas beskattningsbara inkomster för å ena sidan beskattningsåret och å andra sidan jämförelseåret sammanräknas och jämförs. Om en av makarna vid taxeringen för ettdera av de båda åren eller den ene av makarna vid taxeringen för det ena året och den andre vid taxeringen för det andra året icke åsatts beskattningsbar inkomst, skall därvid anses som om beskattningsbar inkomst åsatts den maken till belopp av noll kronor. Har vid taxeringen för beskattningsåret blott en av makarna påförts beskattningsbar inkomst, tillgodoföres den maken hela den skattelindring som föranledes av skatteutjämningen.

Vad i 5 § första stycket sägs är tillämpligt även å makar som ingått äktenskap under jämförelseåret.

Det erinras, att skatteutjämning för äkta makar icke ifrågakommer med mindre åtminstone en av dem varit skyldig avge självdeklaration för inkomst under jämförelseåret eller något av de två närmast föregående beskattningsåren och tillika iakttagit denna skyldighet (jämför 8 §).

till 7 §.

Innebörden av 7 § andra stycket belyses av följande exempel.

En skattskyldigs beskattningsbara inkomst enligt taxeringen för jämförelseåret har uppgått till 40 000 kronor. I inkomsten under jämförelseåret har emellertid ingått ackumulerad inkomst till belopp av 30 000 kronor, hänförlig till jämförelseåret och ytterligare två år. Skatteberäkning för ackumulerad inkomst har skett. Vid tillämpningen av förevarande förordning anses den skattskyldiges beskattningsbara inkomst för jämförelseåret ha utgjort 20 000 kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1962; förordningen skall dock icke äga tillämpning i avseende å skatteberäkning i anledning av år 1961 eller tidigare års taxering eller på föranledande av eftertaxering för år 1961 eller tidigare år.

3) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utredning rörande allmän öppen resultatutjämning, innebärande bland annat rätt till skattefri avsättning å särskilda konton — motsvarande nuvarande skogskonto — vid beräkning av intäkt av jordbruk och av annan fastighet (hyresfastighet).

2) de likalydande motionerna I:71 av herr *Bengtson m.fl.* och II:90 av herr *Hedlund m. fl.*, vari hemställts,

I. att riksdagen måtte antaga det av 1957 års skatteutredning framlagda förslaget till förordning om rätt till utjämning av statlig inkomstskatt å merinkomst i vissa fall samt till anvisningar till densamma, dock med följande ändringar:

dels att som villkor för rätt till utjämning av statlig inkomstskatt å merinkomst enligt nämnda förordning må gälla, att den till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomsten för skattskyldig uppgår till belopp, som med minst 10 000 kronor överstiger den skattskyldiges motsvarande inkomst under det nästföregående beskattningsåret (jämförelseåret),

dels att som villkor för rätt till sådan progressionsutjämning vidare må gälla, att deklARATIONSSKYLDIGHET förelegat under jämförelseåret eller något av de två närmast föregående beskattningsåren,

dels att rätt till progressionsutjämning jämväl skall föreligga vid fallande inkomst, då skattskyldigs till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomst från något av de två närmast föregående beskattningsåren minskats med minst 6 000 kronor, och att utjämning då må verkställas på så sätt, att den sammanlagda statliga inkomstskatten för det beskattningsår, för vilket den skattskyldige begär utjämning, och de två närmast föregående beskattningsåren skall utgöra det belopp, varmed nämnda skatt skulle ha utgått, om inkomsten fördelats lika på de tre beskattningsåren, i enlighet med vad ovan anförts, samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderlig författningstext;

II. att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning av möjligheterna till en fullständig resultatutjämning samt om att härvid i första hand frågan om resultatutjämning genom kontometoden prövas och att förslag i detta syfte skyndsamt förelägges riksdagen.

3) de likalydande motionerna I:76 av herrar *Kronstrand* och *Stefanson* samt II:89 av herr *Stenberg m.fl.*, vari hemstälts,

1. att riksdagen måtte antaga det av 1957 års skatteutredning redovisade förslaget till förordning om rätt till utjämning av statlig inkomstskatt å merinkomst i vissa fall *dels* med ändringen att gränsen för rätt till utjämning fastställas till 10 000 kronor, *dels* med kompletteringen att progressionsutjämning även skall kunna ske vid fallande inkomst och att deklARATIONSSKYLDIGHET skall ha förelegat antingen jämförelseåret eller något av de två närmast föregående beskattningsåren, samt

2. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till författning i anledning av yrkandet ovan under 1.

ävensom

4) de likalydande motionerna I:472 av herr *Kaijser* samt II:545 av fru *Kristensson* och herr *Björkman*, vari hemstälts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning av frågan om progressions-

utjämning vid beskattning av fysiska personer med på längre sikt starkt ojämn inkomstfördelning».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 46, II: 89, II: 90 och II: 545.

Ändringar i förordningen om förlustutjämning

Genom förordningen den 8 april 1960 (nr 63) infördes i skattelagstiftningen rätt till förlustutjämning vid taxering för inkomst. Enligt förordningen får en skattskyldig, om hans verksamhet ett år lämnat underskott som inte kan skattemässigt avräknas mot överskott av annan förvärvskälla samma år, utnyttja underskottet såsom förlustavdrag senare. Detta kan ske när som helst vid taxering för de följande sex åren. Som förlust räknas ej blott underskott i egentlig mening utan även andra allmänna avdrag, som skattemässigt inte kunnat utnyttjas. Det kräves för att förlustavdrag skall medges att förlusten uppkommit under ett år, då den skattskyldige varit skyldig deklarerat samt att deklARATIONSSKYLDIGHETEN också fullgjorts. Uppgår förlusten under förluståret icke till 1 000 kronor, får densamma icke utnyttjas som förlustavdrag. Förlustavdragets belopp fastställs ej förrän yrkande om dess utnyttjande vid senare taxering framställts av den skattskyldige.

Om ett aktiebolag eller en ekonomisk förening övergår i andra händer genom att aktierna i bolaget eller andelarna i föreningen byter ägare, påverkar detta i princip inte aktiebolagets eller den ekonomiska föreningens rätt till utjämning av förluster, som uppkommit före överlåtelsen i fråga, mot vinster efter densamma, eftersom rättigheten tillkommer den juridiska personen som sådan. Emellertid har i förordningen intagits vissa särbestämmelser i syfte att förhindra missbruk. Dessa regler tar främst sikte på fåmans- (familje-) bolag och avser att förhindra att företag — utan andra »värden» än en skattemässig rätt till förlustavdrag — börjar gå i handen. För att fåmansbolag skall erhålla rätt till förlustutjämning förutsättes, att ägareförhållandena i bolaget i det väsentliga är desamma vid förlusttillfället och då förlusten skall utnyttjas. Detta krav är enligt förordningen uppfyllt om aktierna i bolaget eller andelarna i föreningen, då avdraget yrkas — direkt eller indirekt — helt eller så gott som helt äges av samma personer, som ägde aktierna eller andelarna när förlusten uppkom, eller av någon eller några som på grund av arv, testamente eller bodelning trätt i nämnda personers ställe. Liknande inskränkning gäller för det fall, då efter fusion moderbolag skall utnyttja förlust, som dotterbolaget haft före fusionen.

I de likalydande motionerna I: 34 och II: 46 framställs yrkande om vissa

ändringar i förordningen om rätt till förlustutjämning vid taxering för inkomst. I fråga om rätt att utnyttja förlust i familjebolag framhåller motionärerna att de nyss återgivna bestämmelserna kan leda till obilliga resultat. I ett sådant fall då t. ex. änka och barn efter en hälftendelägare i ett familjebolag saknar ekonomiska möjligheter att behålla aktierna och därför överlåter dem till den andre hälftendelägaren, kommer denne enligt de gällande reglerna att helt förlora sin rätt till avdrag för förlust, som uppkommit innan han övertog de efterlevandes aktier. Motionärerna förordar därför att rätt till förlustutjämning skall kvarstå, om den som övertagit aktierna på grund av arv, testamente eller bodelning överlåter dessa till tidigare ägare av aktier i företaget. Vidare framhåller motionärerna att som villkor för rätt till förlustutjämning bör gälla att deklarationsskyldighet förelegat under förluståret eller under något av de två närmast föregående beskattningsåren.

I samband med antagandet av förordningen om rätt till förlustutjämning vid taxering för inkomst hade riksdagen att pröva motionsvis framställda yrkanden av enahanda beskaffenhet som de nu föreliggande. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 10 framhöll *bevillningsutskottet* beträffande rätten till förlustavdrag i familjeföretag bl. a. följande.

Som departementschefen framhållit torde det vara erforderligt att ha vissa spärregler i fråga om bolags och föreningars rätt att utnyttja förlustavdrag sedan aktier eller andelar bytt ägare. I stort sett synes de i propositionen föreslagna bestämmelserna vara ändamålsenligt utformade. Utskottet är emellertid medvetet om att det även i andra fall än då aktierna bytt ägare genom arv, testamente eller bodelning kan föreligga sådana omständigheter, att det framstår som rimligt att förlustavdrag helt eller delvis får utnyttjas. Ett sådant fall är det av motionärerna påtalade. Emellertid torde det knappast vara möjligt att genom generella föreskrifter tillgodose dessa fall; därtill är riskerna för missbruk alltför påtagliga. Mot den andra utvägen — ett dispensförfarande — kan också resas befogade invändningar. Utskottet är därför inte berett att tillstyrka en utvidgning av de åsyftade bestämmelserna, men vill framhålla angelägenheten av att utvecklingen på förevarande område i fortsättningen ägnas uppmärksamhet.

Beträffande deklarationsskyldigheten anförde bevillningsutskottet att mot begränsningsregeln, att deklarationsskyldighet skulle ha förelegat för förluståret, befogade invändningar knappast torde kunna riktas. Det var enligt utskottets mening rimligt att i princip endast underskott, som uppkommit sedan den skattskyldige inträtt i förvärvslivet, beaktas genom förlustavdrag. För att icke komplicera tillämpningen måste denna avgränsning ske efter schablonartade grunder. Gentemot den av departementschefen förordade regeln skulle kunna invändas, att den inte är tillräckligt effektiv för att fylla sitt syfte. Däremot föreföll det föga sannolikt att det i praktiken i någon nämnvärd omfattning kommer att inträffa att skattskyldiga, som

driver verklig förvärvsverksamhet, genom regeln går miste om rätten till förlustavdrag. I den mån det förekommer att en sådan skattskyldig icke haft en årlig bruttointäkt av minst 1 200 kronor, torde detta vara förorsakat av långvarig sjukdom, arbetslöshet e. dyl., i vilka fall han regelmässigt åtnjuter skattefria intäkter. För att inte lagstiftningen i inledningskedet skulle kompliceras, borde enligt utskottets mening den i proposition nr 30 förordade, relativt lättillämpade regeln godtagas. Frågan om en komplettering i den riktning, som motionärerna förordat, syntes kunna anstå till dess större erfarenheter vunnits av den föreslagna lagstiftningens verkningar.

Progressionsutjämnning.

1957 års skatteutredning, vars förslag låg till grund för lagstiftningen om förlustutjämnning, framlade i sitt betänkande (S.O.U. 1958: 35) jämväl förslag till förordning om rätt till utjämnning av statlig inkomstskatt å merinkomst i vissa fall.

Sammanfattningsvis innebär utredningens förslag till progressionsutjämnning följande.

Fysisk person äger påkalla progressionsutjämnning om den beskattningsbara inkomsten med minst 12 000 kronor överstiger nästföregående års motsvarande inkomst. En jämförelse göres sålunda allenast mellan två på varandra följande år.

Föreligger förutsättningar för utjämnning, sker denna sålunda att skatten för det andra året, då inkomstökning föreligger, i erforderlig omfattning jämkas nedåt.

Uppgår inkomstökningen till ett något lägre belopp än det föreskrivna minimibeloppet 12 000 kronor, skulle det kunna inträffa att en lägre inkomst gav en högre skatt. Då en sådan konsekvens enligt utredningen måste förhindras, kan enligt förslaget skatteomräkning jämväl i detta fall ske, nämligen som om inkomstökningen likväl uppgått till minimibeloppet 12 000 kronor.

Om progressionsutjämnningen ej ger större effekt än en skattereduktion understigande 50 kronor, förfaller rätten till utjämnning.

Beträffande äkta makar föreslås regler av innebörd att hänsyn tages till sammanlagda beloppet av makarnas beskattningsbara inkomster. Detta medför bl. a. en viss skattelindring första året för nygifta, som ingår äktenskap i samband med att en av makarna får ökad inkomst eller båda börjar förvärvsarbete.

En förutsättning för skatteutjämnning är att den skattskyldige även under jämförelseåret haft sådan inkomst att han varit deklarationsskyldig, d. v. s. haft bruttointäkter å minst 1 200 kronor.

I de likalydande motionerna I: 71 och II: 90 framhålls att möjligheter

bör öppnas för en fullständig resultatutjämning mellan olika inkomstår, så att de godtyckliga verkningarna av de progressiva skatteskalorna kan undanröjas. I vissa grupper skattskyldiga förekommer stora variationer i inkomsterna mellan olika år. Detta gäller särskilt i förvärvskällorna jordbruksfastighet, annan fastighet och rörelse, men även löntagare kan vissa år ha betydande avvikelser från normalinkomsten till följd av t. ex. sjukdom eller arbetslöshet. Den för vårt beskattningssystem gällande huvudprincipen om beskattningsårets slutenhet medför på längre sikt en för hård beskattning av skattskyldiga med ojämna inkomster. Därmed uppstår ett oriktigt beskattningsresultat, som inte står i överensstämmelse med principen om att skatt skall uttas efter bärkraft. Enligt motionärernas mening bör målet vara att den skattskyldige skall få rätt att fördela den skattemässiga vinsten av sin verksamhet under ett antal beskattningsår, så att en såvitt möjligt jämn redovisning för de olika beskattningsåren kommer till stånd. Ange- lägenheten av att möjligheter till progressionsutjämning snarast skapas motiverar att på grundval av 1957 års skatteutrednings förslag beslut nu fattas om rätt till utjämning av statlig inkomstskatt å merinkomst. På några punkter bör emellertid vissa ändringar företas i skatteutredningens förslag.

Det synes nödvändigt att för rätt till progressionsutjämning skall gälla, att merinkomsten uppgår till visst minimum. Det av utredningen föreslagna minimibeloppet av 12 000 kronor måste emellertid sägas vara för högt i många fall och särskilt för småföretagargrupperna. Ett minimibelopp av 10 000 kronor synes bättre överensstämma med reformens syfte.

Såsom skatteutredningen understrukit bör man — sedan erfarenhet vunnits — ompröva ställningstagandet till frågan om jämförelseinkomsten skall knytas till ett eller flera föregående år. Härvid bör man — därest möjligheter till en mera fullständig resultatutjämning inte kan öppnas inom relativt snar framtid — även söka utvidga progressionsutjämningen till att gälla mer än två år.

Rätten till skatteutjämning har i skatteutredningens förslag anknutits till deklarationsskyldighet för jämförelseåret, vilket medför att utjämning inte får ske, om deklarationsskyldighet inte varit för handen året före inkomstökningen. Enligt motionärernas mening bör som villkor för rätt till progressionsutjämning gälla, att deklarationsskyldighet förelegat under jämförelseåret eller något av de två närmast föregående beskattningsåren.

Vidare föreslår motionärerna att skattskyldig vid fallande inkomst skall beredas möjlighet att få skatteutjämning på så sätt, att den sammanlagda statliga inkomstskatten för det beskattningsår, då han begär utjämning, och de två närmast föregående beskattningsåren skall utgöra det belopp varmed skatten skulle ha utgått för de nämnda beskattningsåren om inkomsten fördelas lika på de tre åren. Som villkor för rätt till sådan progressionsutjämning bör gälla att inkomstminskningen uppgår till minst 6 000 kronor.

Även i *de likalydande motionerna I: 34 och II: 46* samt *de likalydande motionerna I: 76 och II: 89* föreslås — med i stort sett samma motivering som i motionerna I:71 och II:90 — att 1957 års skatteutrednings förslag om rätt till utjämning av statlig inkomstskatt genomföres med vissa ändringar. De föreslagna ändringarna överensstämmer med förslagen i motionerna I:71 och II:90 utom såvitt avser progressionsutjämning vid fallande inkomst, då enligt de nu behandlade motionerna progressionsutjämningen bör förekomma under förutsättning att inkomstminskningen i förhållande till jämförelseårets inkomst utgör minst 10 000 kronor.

I *de likalydande motionerna I: 472 och II: 545* hemställes att frågan om progressionsutjämning vid beskattning av fysiska personer med på längre sikt starkt ojämn inkomstfördelning skall utredas. Motionärerna framhåller att det är karakteristiskt för den debatt som förts i fråga om skattemässig utjämning mellan olika beskattningsår att den inriktats på rörelseinkomster medan motsvarande problem för löntagarna och vissa fria yrkesutövare knappast ägnats någon uppmärksamhet. Emellertid har stora grupper av personer med längre yrkesutbildning en över hela livstiden framträdande mera systematisk ojämnhet i inkomsterna. De har först ett stort antal inkomstlösa år under utbildningstiden och sedan en successivt stigande inkomstkurva. De högre inkomsterna längre fram i livet skall härvid kompensera inkomstlösheten under studietiden och de lägre begynnelselönerna, men vid beskattningen tas ej hänsyn härtill. Det kan inte med fog göras gällande att den ojämnhet i beskattningen som härigenom uppkommer är av mindre betydelse än den ojämnhet som uppstår genom mera kortsiktiga variationer i företags rörelseinkomster. Tvärtom påvisades vid remissbehandlingen av 1957 års skatteutrednings betänkande att ojämnheten i inkomsterna för t. ex. den högskoleutbildade arbetskraften ledde till större skatteorättvisor än den överbeskattning på grund av kortsiktiga inkomstvariationer som utredningen ville undanröja med sina förslag.

Vid 1960 års riksdag väcktes likaså motioner om antagande av 1957 års skatteutrednings förslag om rätt till utjämning av statlig inkomstskatt å merinkomst i vissa fall. *Bevillningsutskottet*, som behandlade de väckta motionsyrkandena i sitt förenämnda betänkande nr 10, anförde därvid bl. a. följande:

Utskottet vill inte bestrida att verkningarna av den statliga inkomstskattens progressivitet emellanåt kan vara sådana att en viss utjämning av inkomsten på flera år kan vara berättigad. De mest iögonfallande nackdelarna av beskattningsårets slutenhet får emellertid anses undanröjda genom skogskontolagstiftningen och förordningen om ackumulerad inkomst. Genomföres det av utskottet tillstyrkta förslaget om rätt till förlustutjämning blir läget ytterligare förbättrat. Påpekas bör också att reglerna om ackumulerad inkomst är föremål för översyn, varvid en utvidgning av tillämpningsområdet för lagstiftningen överväges.

I viss utsträckning skulle genom utredningens förslag önskemålen om ytterligare resultatutjämning tillgodoses. Emellertid har från olika remissinstansers sida principiella invändningar riktats mot utredningens förslag. Å ena sidan har man menat att genom förslaget generella utformning progressionsutjämning måst tillåtas i åtskilliga fall, då en sådan utjämning inte kan anses sakligt motiverad. Som exempel nämnes bl. a. skattskyldig, som då han inträder i förvärvslivet eller i samband med befordran erhåller en kraftigt stegrad inkomst, varigenom han når upp till en inkomstnivå där han sedan stannar under längre tid. Å andra sidan har invänts att den föreslagna lagstiftningen icke alls tillgodoser behovet av utjämning vid fleråriga inkomstminskningar. En brist i förslaget har också ansetts vara att progressionsutjämning ej får ske vid fallande inkomst.

Enligt utskottets mening är det tveksamt om förslaget, med hänsyn till den kritik som riktats mot detsamma, är ägnat att genomföras i föreliggande skick. En avsevärd del av de fall, då enligt förslaget progressionsutjämning skulle kunna erhållas, är också sådana då utjämningen inte kan anses vara sakligt motiverad. Risk torde därför föreligga att upprepade krav kommer att resas på utvidgning av tillämplighetsområdet för lagstiftningen, vilka krav under sådana omständigheter torde vara svåra att tillbakavisa. Över huvud taget torde det vara förenat med stora svårigheter att genom en generell verkande lagstiftning möjliggöra en utjämning av beskattningen för sådana skattskyldiga, som har från år till år starkt växlande inkomster, utan att få de påtalade ur skatteförmåge- och rättvisesynpunkt icke önskvärda biverkningarna av lagstiftningen. Utskottet har för sin del kommit till den uppfattningen att förslaget inte bör genomföras för närvarande, utan ställning tas till frågan om progressionsutjämning först sedan revisionen av reglerna om ackumulerad inkomst fullbordats och behovet av åtgärder på området därigenom närmare klarlagts. Utskottet avstyrker således motionsyrkandena om omedelbart införande av lagstiftningen om rätt till progressionsutjämning. Med denna utgångspunkt saknar utskottet anledning närmare behandla yrkandena i motionerna om ändring i vissa delar av utredningens författningsförslag. Det må emellertid anmärkas att ett tillgodoseende av yrkandet om progressionsutjämning vid fallande inkomst skulle komplicera tillämpningen avsevärt bl. a. genom att ett restitutionsförfarande bleve nödvändigt.

Kontometoden

I de likalydande motionerna I:71 och II:90 framhålls att genom kontometoden skulle fysiska personer inom olika förvärvskällor också kunna få en motsvarighet till de investeringsfonder, som aktiebolag och ekonomiska föreningar med viss skattefrihet får inrätta för vissa investeringsändamål. Enbart kontometoden är visserligen inte en godtagbar lösning av resultatutjämningsproblemet, men den synes vara en värdefull komplettering till en progressionsutjämning enligt skatteutredningens förslag.

Metoden blir av värde endast för den som från början har sådana vinstförhållanden att han kan göra de för framtida utjämning erforderliga avsättningarna. Nystartade företag med förluster eller i varje fall svaga vinst-

år i ett inledande skede kan alltså inte få erforderlig skatteutjämning genom kontometoden. Vid sidan därav bör därför en fullständig progressionsutjämning eftersträvas.

I *motionerna I: 34 och II: 46* föreslås likaså att en skyndsamt utredning igångsättes rörande en allmän öppen resultatutjämning, innebärande bl. a. rätt till skattefri avsättning å särskilda konton — motsvarande nuvarande skogskonto — vid beräkning av intäkt av jordbruk och annan fastighet (hyresfastighet).

Även frågan om införande av en öppen resultatutjämning i allmänhet var föremål för riksdagens bedömning förra året. I sitt förutnämnda betänkande nr 10 framhöll *bevillningsutskottet* att frågan om användande av någon form av kontometod prövades ingående av 1957 års skatteutredning. De därvid gjorda övervägandena hade resulterat i att utredningen ansett att man, i vart fall för närvarande, inte borde införa regler om resultatutjämning enligt kontometoden. Likaså behandlades utförligt andra möjligheter till öppen resultatutjämning. Då det knappast var troligt att en ny utredning skulle kunna tillföra något för frågans bedömning väsentligt nytt material, ansåg utskottet inte att den av motionärerna begärda utredningen borde komma till stånd.

Utskottet

De motioner som utskottet har att behandla i förevarande sammanhang tar samtliga sikte på åstadkommande av åtgärder i syfte att utjämna verkan av progressionen i den statliga inkomstskatten. Sålunda yrkas i de sinsemellan likalydande *motionerna I:34 och II:46, I:71 och II:90 samt I:76 och II:89* att det av 1957 års skatteutredning framlagda förslaget till förordning om rätt till utjämning av statlig inkomstskatt å merinkomster i vissa fall skall antas av riksdagen med vissa smärre ändringar. I de likalydande *motionerna I:472 och II:545* hemställs om utredning av frågan om utjämning av progressionens verkningar, då det gäller fysiska personer med på längre sikt starkt ojämn inkomstfördelning.

I vissa av de väckta *motionerna* har även frågan om åstadkommande av en allmän öppen resultatutjämning tagits upp till behandling. Sålunda yrkas i *motionerna I:34 och II:46 samt motionerna I:71 och II:90* att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om utredning rörande en allmän öppen resultatutjämning, innebärande bl. a. rätt till skattefri avsättning å särskilda konton.

Slutligen yrkas i *motionerna I:34 och II:46* att vissa ändringar vidtas i den förra året antagna förordningen om rätt till förlustutjämning vid taxering för inkomst.

Utskottet behandlar först de motionsyrkanden som avser förordningen om rätt till förlustutjämning och börjar därvid med yrkandet att såsom villkor för rätt till förlustavdrag skall gälla att deklarationsskyldighet förelegat för förluståret eller för något av de två beskattningsåren omedelbart före förluståret. Enligt förordningen skall deklarationsskyldighet ha förelegat för förluståret för att förlustavdrag skall kunna förekomma. Beträffande förevarande spörsmål, som aktualiserades redan i samband med lagstiftningens införande, anförde 1960 års bevillningsutskott bl.a. att det var rimligt att i princip endast underskott, som uppkommit sedan den skattskyldige inträtt i förvärvslivet, beaktades genom förlustavdrag. Denna avgränsning borde för att icke komplicera tillämpningen ske efter schablonartade grunder. Det föreföll utskottet föga sannolikt att det i praktiken i någon nämnvärd omfattning skulle komma att inträffa, att skattskyldiga, som drev verklig förvärvsverksamhet, genom begränsningsregeln skulle gå miste om rätten till förlustavdrag. För att inte lagstiftningen i inledningsskedet skulle kompliceras borde enligt utskottets mening den i propositionen förordade, relativt lättillämpade regeln godtas. Frågan om en komplettering i den riktning som motionärerna förordat syntes kunna anstå till dess större erfarenheter vunnits av den föreslagna lagstiftningens verkningar. I de nu väckta motionerna har inte anförts några nya synpunkter som är ägnade att belysa denna fråga. Icke heller eljest har något förekommit som synes kunna ge riksdagen anledning att inta en annan ståndpunkt än 1960 års riksdag. Utskottet avstyrker således ifrågavarande motionsyrkande.

I de sistnämnda motionerna har också yrkats sådana ändringar i förordningen, att i fråga om fåmansbolag hinder för förlustavdrag inte skall möta, därest skiljaktighet i ägareförhållandena betingas av att aktier, som övergått till någon på grund av arv, testamente eller bodelning, överförs å tidigare ägare av aktier i företaget. Motsvarande yrkande var föremål för behandling vid 1960 års riksdag. Därvid anförde bevillningsutskottet i denna fråga, att det torde vara erforderligt att ha vissa spärregler i fråga om bolags och föreningars rätt att utnyttja förlustavdrag sedan aktier och andelar bytt ägare. I stort sett var bestämmelserna därom ändamålsenligt utformade. Utskottet var dock medvetet om att det även i andra fall än då aktierna bytt ägare genom arv, testamente eller bodelning kunde föreligga sådana omständigheter, att det framstod som rimligt att förlustavdrag helt eller delvis fick utnyttjas, exempelvis i sådana fall som de av motionärerna påtalade. Emellertid ansåg utskottet det knappast vara möjligt att genom generella föreskrifter tillgodose dessa fall; därtill var riskerna för missbruk alltför påtagliga. Utskottet var därför inte berett att tillstyrka en utvidgning av de åsyftade bestämmelserna men framhöll angelägenheten av att utvecklingen på området i fortsättningen ägnades uppmärksamhet.

I förenämnda uttalande av 1960 års bevillningsutskott kan utskottet instämma. Att en viss fara för missbruk av möjligheterna till förlustavdrag föreligger synes bl.a. framgå av den omständigheten att under sistlidna år i ett flertal fall huvudposter av aktier i bolag med förluster tidigare år utbjudits till försäljning. Det finns därför enligt utskottets mening all anledning avvakta den framtida utvecklingen innan ytterligare utvidgningar i lagstiftningen vidtas i förevarande hänseende.

Utskottet övergår härefter till frågan om införande av progressionsutjämning i beskattningssystemet. Som av det förut anförda framgår framlade 1957 års skatteutredning ett författningsförslag om rätt till utjämning av statlig inkomstskatt på merinkomster i vissa fall. I motionerna I:34 och II:46, I:71 och II:90 ävensom I:76 och II:89 föreslås att utredningens förslag om progressionsutjämning genomföres med vissa jämkningar. Bl.a. önskar motionärerna att förslaget kompletteras så att progressionsutjämning kan ske även vid fallande inkomst. Även denna fråga var föremål för bedömning av 1960 års riksdag. Då väckta motionsyrkanden av i huvudsak samma innebörd som de nu föreliggande avvisades av riksdagen på förslag av bevillningsutskottet, som bl.a. framhöll att mot utredningens förslag riktats principiella invändningar under remissbehandlingen. Å ena sidan hade anförts att genom förslagets generella utformning progressionsutjämning måst tillåtas i åtskilliga fall, då en sådan utjämning inte kunde anses sakligt motiverad, exempelvis i samband med kraftigare löneökningar. Å andra sidan hade också invänts att den föreslagna förordningen inte alltid tillgodosåg behovet av utjämning vid fleråriga inkomstminskningar. Det var därför enligt utskottets mening tveksamt om förslaget var ägnat att genomföras i föreliggande skick. Utskottet hade för sin del kommit till den uppfattningen att förslaget inte borde genomföras i dåvarande läge utan ställning tas till frågan om progressionsutjämning först sedan revisionen av reglerna om ackumulerad inkomst fullbordats och behovet av åtgärder på området därigenom närmare klarlagts.

Utskottet anser för sin del att de principiella invändningar som sålunda riktats mot det av 1957 års skatteutredning framlagda förslaget om progressionsutjämning är av sådan natur att förslaget ej bör genomföras i föreliggande skick eller ens med de jämkningar, som motionärerna föreslagit. Utskottet kan därför inte tillstyrka motionsyrkandena om omedelbar lagstiftning i ämnet.

Enligt utskottets mening bör spørsmålet om åstadkommande av en progressionsutjämning betraktas som en fråga på längre sikt. De mest iögonfallande verkningarna av progressionen vid den statliga inkomstbeskattningen får anses undanröjda genom lagstiftningen om beskattning av ackumulerad inkomst samt om taxering för inkomst av medel som insatts på skogs-

konto. Härtill kommer den förra året genomförda lagstiftningen om förlustutjämnning. Det bör också erinras om att frågan om en utvidgning av tillämpningsområdet för lagstiftningen om ackumulerad inkomst är föremål för utredning.

Av avgörande betydelse för bedömandet av behovet av en lagstiftning om progressionsutjämnning är emellertid att hela frågan om progressionen kan komma i ett helt annat läge beroende på resultatet av de överväganden, som sker inom allmänna skatteberedningen. Det har nämligen förutsatts att beredningen skall överväga bl. a. om det är rationellt att ha en starkt progressiv inkomstbeskattning för enskilda rörelseidkare, fria yrkesutövare och jordbrukare samt uppta frågan om progressiviteten i skattesystemet i dess helhet och inom dess olika delar i samband med undersökning av möjligheterna till införande av en definitiv källskatt.

Med hänsyn till det anförda anser utskottet inte heller lämpligt att den i motionerna I: 472 och II: 545 begärda utredningen av frågan om utjämnning av progressionens verkningar nu kommer till stånd.

I motionerna I: 34 och II: 46 har yrkats att en ny utredning tillsättes snarast möjligt i syfte att pröva möjligheterna till en fullständig resultatutjämnning och att härvid i första hand frågan om resultatutjämnning genom kontometoden prövas och att förslag i detta syfte därefter skyndsamt förelägges riksdagen. Ett liknande yrkande framlägges i motionerna I: 71 och II: 90. Även denna fråga, som prövades ingående av 1957 års skatteutredning, varvid utredningen fann att man, i vart fall för närvarande, inte borde införa regler om resultatutjämnning enligt kontometoden, torde komma att ägnas uppmärksamhet av allmänna skatteberedningen. Med hänsyn härtill bör inte en särskild utredning av frågan nu komma till stånd. Utskottet avstyrker således de angivna motionsyrkandena.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att följande motioner, nämligen

- 1) de likalydande motionerna I: 34 av herr Ebbe Ohlsson m. fl. och II: 46 av herr Nilsson i Svalöv m. fl.,
 - 2) de likalydande motionerna I: 71 av herr Bengtson m. fl. och II: 90 av herr Hedlund m. fl.,
 - 3) de likalydande motionerna I: 76 av herrar Kronstrand och Stefanson samt II: 89 av herr Stenberg m. fl., ävensom
 - 4) de likalydande motionerna I: 472 av herr Kaijser samt II: 545 av fru Kristensson och herr Björkman
- måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anförts, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 28 februari 1961

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Einar Eriksson, Jansson, Spetz, fröken Ranmark, herrar Gustaf Elofsson, Söderquist, Oscar Carlsson*, Yngve Nilsson och Gösta Jacobsson*; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Allard, Kollberg, Nilsson i Svalöv, Vigelsbo, Engkvist, Magnusson i Borås, Forsberg*, Stenberg och Kristenson i Göteborg.

*) Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservation

av herrar *Spetz, Gustaf Elofsson, Söderquist, Yngve Nilsson, Gösta Jacobsson, Kollberg, Nilsson* i Svalöv, *Vigelsbo, Magnusson* i Borås och *Stenberg*, vilka dels ansett att utskottets yttrande bort ha följande lydelse:

Enligt beslut av 1960 års riksdag öppnades möjligheter till öppen förlustutjämning vid taxering för inkomst. Härigenom togs ett viktigt steg på vägen mot ett mera fullständigt undanröjande av de svårigheter som principen om beskattningsårets slutenhet i vissa fall vållar och som riksdagen vid upprepade tillfällen påtalat. Den medgivna rätten till förlustavdrag innebär emellertid endast en partiell lösning av de skatteproblem som sammanhänger med större inkomstvariationer mellan olika år för en enskild skattskyldig. För fysiska personer, vilka i fråga om statsskatten är progressivt beskattade, uppnås en tillfredsställande principiell lösning av dessa problem först om möjligheter öppnas för en resultatutjämning mellan olika inkomstår, som icke begränsas till enbart kvittning av förlust utan som kan medge ett jämnare skatteuttag vid en påtagligt ojämn inkomstutveckling och därmed anpassa inkomstbeskattningen till den faktiska inkomst som förelegat under en flerårsperiod. Sådana större variationer i inkomsterna mellan olika år förekommer hos olika grupper av skattskyldiga, såväl rörelseidkare och jordbrukare som löntagare. Förefintliga möjligheter till öppen utjämning avser antingen vissa inkomstslag, såsom i fråga om skogskontoreglerna, eller vissa speciella inkomstsituationer, såsom i fråga om de särskilda bestämmelserna för s. k. ackumulerad inkomst. Generella regler för öppen resultatutjämning saknas.

1957 års skatteutredning, vars betänkande låg till grund för fjolårets beslut om förlustutjämning, framlade också förslag till öppen resultatutjämning genom rätt till utjämning av statlig inkomstskatt i vissa fall (s. k. progressionsutjämning). Kungl. Maj:t upptog emellertid icke förslaget i denna del i fjolårspropositionen.

I de förevarande motionerna föreslås att riksdagen måtte antaga utred-

ningsförslaget beträffande progressionsutjämningen med vissa smärre jämkningar. Vidare yrkas vissa kompletteringar till fjolårets riksdagsbeslut angående rätten till förlustutjämning.

Utskottet ansluter sig till motionärernas uppfattning att det måste anses synnerligen angeläget att tillskapa generella regler för öppen resultatutjämning vid beskattningen. Det är enligt utskottets uppfattning en allvarlig brist att allmänna regler saknas härför. Utskottet anser att 1957 års skatteutrednings förslag med vissa smärre jämkningar kan läggas till grund för beslut. I enlighet med motionärernas yrkande tillstyrker utskottet att författningsbestämmelser nu intages om rätt till utjämning av statlig inkomstskatt i vissa fall. Gränsen för inkomstvariationen synes såsom motionärerna föreslagit kunna fastställas till 10 000 kronor. Vidare bör rätt till utjämning föreligga vid fallande inkomst. Utskottet förutsätter att den nu fastställda gränsen för inkomstvariationen blir föremål för omprövning efter viss tids erfarenhet. Utskottet tillstyrker även den av motionärerna föreslagna jämkningen av utredningsförslaget att som villkor för rätt till progressionsutjämning skall gälla, att deklarationsskyldighet skall ha förelegat antingen under jämförelseåret eller något av de två närmast föregående beskattningsåren.

Vad så beträffar de i fjol beslutade reglerna om rätt till förlustutjämning delar utskottet uppfattningen att vissa justeringar synes motiverade. Nu gäller att deklarationsskyldighet skall ha förelegat för det beskattningsår förlusten uppkommit. Utskottet anser denna bestämmelse alltför rigorös och ägnad att medföra orättvisa. Utskottet föreslår en jämkning av reglerna av den innebörden att deklarationsskyldighet skall ha förelegat antingen förluståret eller under något av de två närmast föregående beskattningsåren. Vidare biträder utskottet det framförda motionsyrkandet att bestämmelserna om förlustavdrag vid överlåtelse bör kompletteras så att rätt till förlustutjämning skall kvarstå, om den som övertagit aktier på grund av arv, testamente eller bodelning överlåter dessa till tidigare ägare av aktier i företaget. De nu gällande bestämmelserna innebär, att därest änka eller barn efter hälftendelägare anser sig sakna möjligheter att behålla aktierna och därför överlåter dem till den andre hälftendelägaren, denne delägare helt förlorar rätten till avdrag för förlust som uppkommit innan han övertog de efterlevandes aktier. Bestämmelsen kan således såsom den nu är utformad leda till uppenbart obilliga resultat.

I motionerna har vidare yrkande framställts om utredning rörande möjligheterna till resultatutjämning genom den s. k. kontometoden. Utskottet delar uppfattningen att denna metod erbjuder en möjlighet till en mera allmän lösning av resultatutjämningsproblemet som bör undersökas ytterligare. Utskottet tillstyrker därför att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t

anhåller om utredning rörande allmän öppen resultatutjämnning genom rätt till skattefri avsättning å särskilda konton i principiell överensstämmelse med reglerna för skogskontona.

dels ock ansett, att utskottet under punkterna 1—3 bort hemställa,

att riksdagen i anledning av de inbördes likalydande motionerna I:34 och II:46, I:71 och II:90 samt I:76 och II:89 måtte

1) antaga det vid motionerna I: 34 och II: 46 fogade förslaget till förordning angående ändring av 2, 8 och 9 §§ förordningen den 8 april 1960 (nr 63) om rätt till förlustutjämnning vid taxering för inkomst;

2) antaga det vid sistnämnda motioner fogade förslaget till förordning om rätt till utjämnning i vissa fall av statlig inkomstskatt i samband med inkomststegring eller inkomstminskning med den ändringen att 2 § i förslaget erhåller följande lydelse

2 §.

Uppgår den till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomsten för i 1 § omförmäld skattskyldig till belopp, som med minst 10 000 kronor över eller understiger den skattskyldiges motsvarande inkomst under det näst föregående beskattningsåret (jämförelseåret), skall utjämnningen av skatten verkställas sålunda att den skatt, som den skattskyldige har att jämlikt förordningen om statlig inkomstskatt erlagga, nedsättes till sådant belopp, att den sammanlagda statliga inkomstskatten för det ifrågavarande beskattningsåret och för jämförelseåret blir lika stor som summan av den skatt, som han haft att erlagga för nämnda båda år, därest den sammanlagda beskattningsbara inkomsten för dessa år med lika delar belöpt på vardera av åren.

Vid tillämpningen av bestämmelsen i första stycket skall beräkning av skatt ske efter det procenttal av grundbeloppen för statlig inkomstskatt, som jämlikt 12 § förordningen om statlig inkomstskatt skall tillämpas för slutlig skatt på grund av taxeringen för beskattningsåret.

(Se vidare anvisningarna.)

3) att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte an hålla att skyndsamt utredning företas om möjligheterna till en fullständig resultatutjämnning samt att härvid i första hand frågan om resultatutjämnning genom kontometoden prövas och att förslag i detta syfte skyndsamt förelägges riksdagen.